

Byens samlingsrum - fra kirke til hal

Ethvert samfund har brug for et sted, hvor dets medlemmer kan samles i forskellige anledninger og til forskelligt formål. Det kan være religiøse eller de mere dagligdags sammenkomster. Det ældste samlingsrum i Øster Hornum er naturligvis kirken, der stammer tilbage til slutningen af 1100-tallet. Først i 1889 blev der igen bygget et fælles samlingsrum i form af et Samlingshus, hvor der kunne holdes politiske eller alment oplysende foredrag og sidst, men ikke mindst, holdes fester af forskellig art. Ganske få år efter, i 1895 byggede folk med udgangspunkt i Indre Mission et hus med et ganske andet formål end fest og ballade, nemlig Missionshuset i Molbjerg. Allerede i 1906 var Samlingshuset i Øster Hornum blevet for lille, så et nyt og større, det stadig eksisterende Forsamlingshus, blev bygget. Først i 1984 blev der igen bygget samlingsrum. Denne gang var det virkelig stort: Øster Hornum Hallen.

Kirken 1172

Øster Hornum Kirke 1866, ældst kendte bilde

Ifølge overleveringen er Øster Hornum Kirke i sin oprindelige skikkelse bygget i 1172. Det er den tid, man bygningshistorisk kalder romansk tid. Om årstallet er det helt præcise er det ikke muligt at bevise, men på den anden side er der intet i bygningens konstruktion, der modbeviser det. Kirken blev opført i tilhuggede granitkvadre efter samme koncept som alle øvrige landsbykirker blev på den tid med et kor i øst og et skib i vest. Som noget specielt skal bemærkes, at kirken blev opført med en apsis, en bygningsdel, der ellers normalt var forbeholdt større kirker. Loftet var et fladt bjælkeloft noget lavere end de nuværende gotiske spidsbuer. Apsis have dog

et rundt hvælv. Der var i kirken to døre, en mandsdør mod syd og en kvindedør mod nord.

Kirken er ombygget, repareret og restaureret et utal af gange siden, men grundlæggende er det samme bygning, der nu har holdt i snart 850 år med samme formål som da den blev bygget.

Læs mere om kirken under "Nyt om Gammelt" i fortællingen "Øster Hornum Kirke".

Samlingshuset 1889

Samlingshuset i forgrunden og brugsen bagved cirka 1900

I vinteren 1888-89 blev der afholdt en del møder for at få bygget et samlingshus i Øster Hornum. Samtidig var der stærke kræfter i gang med at oprette en brugsforening. Der var tanker om at bygge en bygning, der kunne rumme begge foretagender, men det kunne man ikke blive enige om. Resultatet blev, at der blev bygget to næsten ens huse med få meter imellem på stedet, hvor Dagli'Brugsen ligger den dag i dag. Brugsen havde sin egen forening med bestyrelse og samlingshuset blev dannet som en særlig forening med navnet "Øster Hornum Samlingshus".

I Samlingshuset skete der meget. Der blev holdt baller, og ungdomsforeningen holdt møder. Nogle unge var endog så glade for Samlingshuset, at de uindbudte satte sig ind i den lille sal og spillede kort om penge. De blev bortvist. Den store sal blev også benyttet af gymnastikfor-

eningen og der blev holdt folkedans. Der var dog grænser: Der måtte ikke afholdes sekteriske møder af nogen art i Samlingshuset eller under nogen omstændigheder drikkes alkohol.

Imidlertid voksede Brugsforeningen stærkt, så dens bygning blev alt for lille. Brugsen lejede sig ind i en del af Samlingshuset, men det var ikke nok. Der var ikke plads til udvidelse af Brugsens bygning, da Samlingshuset lå i vejen. Brugsforeningens bestyrelse henvendte sig da til Samlingshusets bestyrelse for at købe Samlingshuset. Der var der ikke megen stemning herfor, men efter mange forhandlinger lykkedes det dog, og Samlingshuset modtog sine penge og udbetalte alle aktierne, hvorpå selskabet erklæredes for opløst.

Forsamlingshuset 1907

Der blev straks taget fat på at danne et nyt selskab, som skulle lade et nyt Samlingshus bygge. Betegnelsen ”forsamlingshus” overtog med tiden den ældre betegnelse ”samlingshus”. Det tog en del tid at få rejst den nødvendige kapital, men det lykkedes. Byggegrund til det nye forsamlingshus blev købt længere sydpå i byen mellem landevejen og skolens have. Forsamlingshuset blev så bygget i sommeren 1907, og det blev indviet om efteråret. I dette forsamlingshus blev der indrettet lejlighed for en familie, som boede der for at holde huset rent. Det ny forsamlingshus var meget større og flottere end det gamle.

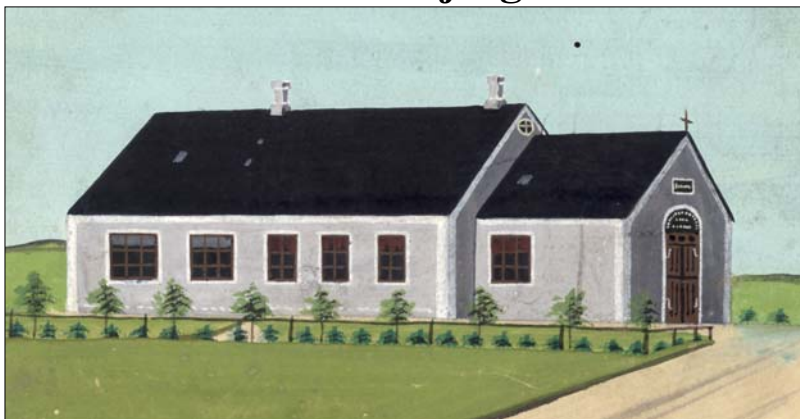
Til venstre ses det nybyggede forsamlingshus cirka år 1915

I det nye hus var der, som i det gamle, livlig aktivitet. Ungdomsforeningen holdt seks danseaftener og to baller årligt, en juletræsfest foruden de almindelige mødeaftener. Senere steg antallet af baller til tolv pr. år. Det gik åbenbart fortsat lystigt til, for gentagne gange blev det henstillet til ungdomsforeningen at holde orden og sørge for, at berusede personer ikke fik adgang. På et tidspunkt blev det krævet at ungdomsforeningen sørgede for at der var ”en mand til stede, som ville påtage sig at holde orden”. Værten blev indskærpet, at baller skulle slutte senest kl. 2, og at der ikke måtte være natteroderi af nogen art. I øvrigt forbød forsamlingshusets love, at der på nogen måde blev nydt spiritus i huset. På et tidspunkt arrangerede foreningen julefest uden dans. Hen på aftenen tog de unge magten fra bestyrelsen og smed juletræet ud, og så begyndte de at danse.

At der selvfølgelig også foregik mere fredelige aktiviteter i huset ses af, at der blev holdt såvel søndagsskole som mange private fester og møder. Dilettantforestillinger og filmforevisninger med omrejsende biografer var der også plads til. På et tidspunkt begyndte skolen at leje den store sal fire formiddage om ugen til gymnastikundervisning, og en danselærer Reinau holdt danseskole en gang om ugen. Selv om der ikke var så højt til loftet, kunne badmintonspillere godt bruge den store sal. Mens kirken i sommeren 1938 blev renoveret, fungerede forsamlingshuset som kirke.

Der kan læses mere om ”Samlingshuset” og Forsamlingshuset under ”Nyt om Gammelt” i fortællingen ”De ville danse og drikke”.

Missionshuset i Molbjerg

Tegning af Molbjerg Missionshus

Hvornår kredsen af folk med tilknytning til Indre Mission var blevet så stor, at tankerne om opførelse af et missionshus tog form vides ikke, men i foråret 1895 skænkede ejeren af Dybækgård Niels Peter Pedersen grunden til opførelse af et missionshus. I foråret og sommeren 1895 blev huset bygget for penge indsamlet blandt missionsfolkene på egnen.

Der blev bygget såvel missionshuset som en mindre tilbygning indrettet til hestestald, brændsel og vaskehus. Missionshuset blev tækket med cementsten, som var et forholdsvist nyt materiale på egnen. Missionshuset stod færdig hen på efteråret, og der var indvielse 5. november. Dagen blev markeret gudstjeneste i Øster Hornum Kirke ved Pastor Jensen fra Sæby og senere sammenkomst i missionshuset.

Tilslutningen til Missionshuset gik både op og ned. I perioder var der stærk søgning, men op mod vor tid blev tilslutningen så lille, at kredsen bag huset valgte at lukke huset og sælge det til privatbolig.

Om Missionshuset i Molbjerg kan der læses mere under "Nyt om Gammelt" i fortællingen: "Da missionen erobrer Molbjerg."

Da Øster Hornum fik en hel hal 1984

Skrevet 2006 af Per Tolstrup til ØHI's jubilæumsskrift

De første spadestik tages til Hallen 1984

Vi sad som så ofte før efter et møde i ØHI og drak en øl og ordnede verdenssituationen. Denne aften var det Finn Svendsen, Ole Asp, Laurits Knudsen og undertegnede Per Tolstrup. Vi kom i snakken ind på, at det da egentlig var ærgerligt, at vores fine nye klubhus, foræret af Støvring Kommune, kun blev benyttet i fodboldsæsonen. De unge mennesker, der spillede håndbold og dyrkede andre vintersportsgrene, blev jo i bus eller taxa fragtet til Suldruphallen, og vores eget dejlige klubhus stod jo således gabende tomt. Hvad kunne vi gøre ved det? Vi gik ud for enden af klubhuset. Kiggede op på de nye

træningsbaner. Kiggede ned på Nordjyllands bedste fodboldbane, der netop var lagt helt om. Ja, men her, i forlængelse af klubhuset kunne der jo snildt ligge en idrætshal, ikke en opvisningshal, men en sportshal til gavn og glæde for alle sportsinteresserede. Kommunen ejede jo jordstykket, der lå hen til ingen verdens nytte. Det her, det måtte der være idé i. Vi begyndte i det små at regne lidt på det. Vi tog på flere studieture for at se hvordan en sådan hal kunne strikkes sammen, således at den passede til Øster Hornums behov og ikke mindst økonomi. Vi kørte fx en aften til Horne lige uden for Hirtshals.

Vi fik kontakt til en arkitekt fra Tarm, der havde tegnet flere sportshaller. Vi tog en lørdag eftermiddag til Tarm for at møde arkitekten på hans kontor, hvor han tegnede og fortalte om, hvordan en sådan sportshal kunne se ud. Han viste os en hal i en lille by Hoven ved Skjern, som han været arkitekt på. Da vi havde set hallen, kiggede vi på hinanden og nikkede samstemmende: Det er sådan en hal vi kunne ønske os. Hvad kan vi bygge den for? 1,2 million kr. sagde han. Det du'r, sagde vi, tegn sådan én til os, med de krav der nu måtte komme i forbindelse med sammenbygningen af det eksisterende klubhus.

Der graves ud til Hallen

Men vi havde jo ingen penge og vi kunne jo ikke vide om projektet nogen sinde ville blive en realitet. Vi fandt nogle sponsorer, der ville dække en del af arkitektudgifterne, jeg tror halvdelen, resten tog arkitekten på sin egen kappe, ifald projektet faldt til jorden. Han var utrolig nem og dejlig at arbejde sammen med. Vi satte ham i gang med at tegne, idet der foruden de faciliteter der var i det "gamle" klubhus, var nødvendigt med et par ekstra toiletter samt naturligvis et depotrum til hallen rekvisitter. Ellers kun den nøgne hal med plads til lidt tilskuere.

Den kommende hal blev bygget i forlængelse af det allerede eksisterende klubhus

Hallen blev tegnet, men hvad med økonomien? Hvad med Støvring Kommune, der jo trods alt var ejer af grunden? Vi måtte først lave et troværdigt økonomisk overslag over byggeudgifterne, samt et tilsvarende driftsbudget, før vi kunne gå til kommunalbestyrelsen med ideen. Ole Asp som statsautoriseret revisor og jeg selv som bankmand gik i gang med at vride vore økonomiske hjerner.

For at få projektet gennemført var vi klar over, at vi selv skulle stille med en pose penge. Ole Asp gik i gang med myndighederne om tilladelse til at blive optaget på listen over tilskudsberettigede klubber i henhold til gaveregulativet, altså således at de personer eller firmaer, der ville støtte

hallen økonomisk, kunne få skattemæssigt fradrag herfor. Den gang var reglerne sådan, at såfremt man f.eks. indbetalte 1.100 kr. fik man fradrag for 1.000 kr. Vi fik tilladelsen. Vores mål var at samle 600.000 kr. sammen hos til 600 husstande der var i skoledistriktet. Hvis vi kunne får hver 3. husstand med på ideen kunne vi samle de 600.000 kr. sammen på ca. 1 år. Hvordan?

1. år i december 1.100 kr. hvor af de 1.000 kr. var fradragsberettigede.
2. år løbende 1.100 kr. hvor af de 1.000 kr. var fradragsberettigede.
3. år i januar 1.100 kr. hvor af de 1.000 kr. var fradragsberettigede.

Disse beløb ganget med 200 ville give os mere end de 600.000 kr. Det overskydende beløb kunne således bruges til at give rabat på klubkontingentet, således at den enkelte husstand, alt efter antallet af betalende klubkontingenter, stort set kunne bidrage til hallen gratis, blot ved at bruge de på det tidspunkt gældende skatteregler.

Én ting var at vi selv syntes at vi havde lavet et genialt projekt. En helt anden ting var at få vores medborgere til at forstå det og ikke mindst bakke op omkring det. Hvordan skulle vi få fat i folk og få vores budskab bragt ud? Jo, vi hyrede Poul Erik Krogen til at underholde i

Øster Hornum Forsamlingshus. Og de kom. Salen var fyldt til sidste stol. Nu var folk jo tvangsindlagt til at høre på os. Om hvordan hallen skulle se ud. Hvad det ville koste. Hvordan den skulle finansieres. Hvordan den enkelte som ovenfor nævnt kunne hjælpe. Folk var særdeles positive.

De første mure er nu blevet bygget

Vi stillede et pengebarometer op midt i byen, så alle kunne følge med i, hvordan indsamlingen gik. Nu var vi klar til at gå til kommunalbestyrelsen med vores projekt. Som forsigtige jyder lagde vi 200.000 kr. oven på vores første overslag, således at den samlede byggesum blev anslået til 1.400.000 kr. Vi havde så 800.000 kr. vi selv skulle finansiere.

Vi lagte et budget, der ville give overskud når de gældende regler for lokaletilskud til ungdomsspillere blevet indregnet, frem for kommunen.

Kommunen ville jo desuden spare transport m.v. til Suldruphallen, hvilket beløb vi dog ville anmode om at få som tilskud til hallens drift, så kommunen dog ikke ligefrem skulle have overskud på at Øster Hornums borgere ville forære dem en hal. Det eneste vi bad om var jorden, der jo lå gold og ubrugelig hen, enten i form af vederlagsfrit leje eller køb af jorden til 1 krone. Så fik vi vores største chok under hele forløbet: Kommunalbestyrelsen sagde Nej!

Venstrefolkene der i de år kørte med et slogan der hed: ”Hjælp til selvhjælp”, sagde nej. Her kom Øster Hornums borgere og tilbød Støvring Kommune at bygge en fuld færdig, funktionel, driftsmoden hal, uden at det skulle koste kommunen 1 krone og så sagde de ”Nej tak”!

Indgang til Hallen 1984

Hallen under opførelse 1984

Borgmester Peter Kvist kæmpede alene en brav kamp, men havde kun til dels socialdemokraternes støtte. Vi var i chok. Det kunne ikke passe. Vi kæmpede videre, offentligt og i kulissen, og endelig gik der hul på bylden. Men ikke på en måde vi vores vildeste fantasi havde drømt om. Det, vi troede skulle have været det billigste kommunale sportsbyggeri i Støvring Kommune, skulle vise sig at blive det dyreste!

Peter Kvist fik venstrefolkene omvendt, men det kostede! For at sige ja forlangte Støvringfolkene, at der skulle bygges til hallen ved Karensmindeskolen, for kommunale midler. For at sige ja forlangte Suldrupfolkene, at der skulle bygges til klubhuset, for kommunale kroner.

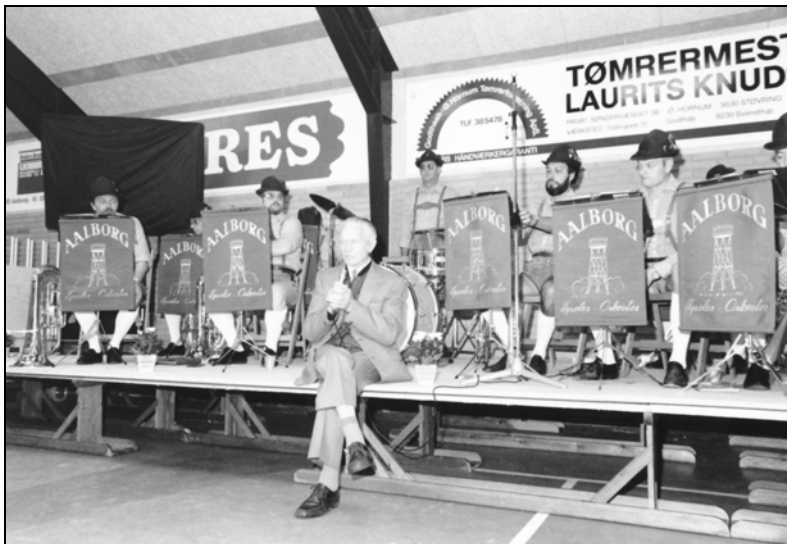

Hallen er ved at være klar til indvielse

jeg dog aldrig været vidne til, hverken før eller siden.

Jeg har efterfølgende i Viborg haft lejlighed til at drøfte sagen med Anders Fogh Rasmussen, der ligeledes var dybt forundret over forløbet. Men hallen står her. Ikke mindst ved hjælp af heroisk indsats fra tømmer Laurits Knudsen, der da først byggeriet kom i gang, var en ildsjæl ud i det praktiske, hvor vi andre mere havde fingeren på det økonomiske og organisatoriske. Men det ene går jo ikke uden det andet.

For at sige ja forlangte én af de øvrige Venstre-folk at skulle bygges til det lokale forsamlingshus. Jeg kan ikke i skrivende stund huske om det var i Aastrup eller Sønderup. Mage til plat sognerådspolitik har

S. C. Andersen, der havde været med til at starte ØHI i 1931, var blandt talerne ved Hallens indvielse

Hallens færdiggørelse blev fejret med en stor indvielsesfest